

„Didžiausias įvertinimas, kai buvę auklėtiniai tebevadina treneriu”, - sako kūno kultūros mokytojas, metimo treneris Jonas Baltrušaitis

Agnė MANKEVIČIŪTĖ

Balandžio pabaigoje penkiasdešimtojo jubiliejaus proga gavęs bronzos medalį už nuopelnus Lietuvos sportui Adolfo Ramanausko-Vanago vidurinės mokyklos mokytojas metodininkas, Alytaus sporto ir rekreacijos centro lengvosios atletikos (metimo) treneris Jonas Baltrušaitis juokauja, kad pagaliau subrendo ir vis dar jaučiasi pačiame jėgų žydėjime.

Jūreivystę iškeitė darbą su vaikais

Pasikalbėti su J. Baltrušaičiu susitikome Adolfo Ramanausko-Vanago vidurinėje mokykloje. Kūno kultūros mokytojo metodininko kabinete gausu diplomų, padėkos raštų, medalių, taurių. J. Baltrušaitis iškart paaiškina, kad tai didžiausias mokyklos turtas ir pasididžiavimas, pelnytas puikių mokinių ir gerų mokytojų.

Paties pašnekovo trofėjų kolekcija taip pat nemenka. Ką jam reiškia bene svarbiausias apdovanojimas - įvertinimas bronzos medaliu už nuopelnus Lietuvos sportui?

„Aš tiesiog dirbu savo darbą. Nemanau, kad esu labai jo nusipelnęs. Tačiau ačiū, kad įvertino“, - nesureikšmina J. Baltrušaitis ir pasakoja, kad tik dėl mamos atsisakęs didžiausios svajonės ir ėmęs mokytojauti.

J. Baltrušaitis gimė Tytuvėnuose (Kelmės r.), čia baigė Mockaičių aštuonmetę mokyklą. Prisimena svajojęs tapti jūreiviu, planavęs studijuoti Klaipėdos jūreivystės mokykloje. „Visą gyvenimą traukė jūra. Vandeniui esu neabejingas iki šiol. Tai didžiausia atgaiva kūnui, - šypsosi žemaitis. - Bet amžiną atilsį mama labai atkalbinėjo, verkdama prašė, kad studijuočiau ką noriu, tik ne jūreivystę, nes bijojo, kad išplaukęs į plačiuosius vandenis galiu ir negrįžti.“

Tuomet ir pagailėjo mamos, tačiau vis tiek buvo pasiryžęs bet kokia kaina bėgti iš kaimo. „Nuo vaikystės reikėjo sunkiai dirbti kolūkio laukuose, kurių pabaigos nebuvo matyti. Perspektyvos nė vienoj runkelių vagoje nemačiau. Neįsiekijo tėvai meilės ūkiui, dėl to norėjau greičiau bėgti iš to kaimo“, - pasakoja mokytojas ir šypteli: buvo sunku, tačiau tada tai buvo pirmieji paties uždirbti pinigai, už kuriuos nusipirko dviratį.

Galų gale išdrįso išvažiuoti į Kauną, kaip pats sako, laimės ieškoti. Kai penkiolikmetis, beveik jau vyras iš stuomens ir iš liemens, įstojo į Kauno technikos mokyklą, kurioje buvo sustiprintas kūno kultūros mokymas, treneriai vaikinui žadėjo aukso kalnus sporto srityje. Iš pradžių bandė jėgas baidarių ir kanojų sporte. „Bet kai spalio lapkričio mėnesiais teko irkluoti Lampėdžių kanale, supratau - toks sportas ne man, nes irkluoti šaltyje ir drėgmėje jokio malonumo“, - prisiminęs senus laikus juokėsi J. Baltrušaitis.

Vėliau pateko į Lengvosios atletikos mokyklą, pradėjo lankyti sprinto treniruotes pas trenerį Romą Markelį, šis davė greičio įgūdžius. Tačiau ypatingo bėgimo talento neturėjo. „Kresnam kaimo vaikui bėgti ne taip jau ir lengva“, - juokauja pašnekovas. Kartą jį pastebėjo metimo treneris Vytautas Deksnys. Šiam Jonas už tėvišką globą dėkingas iki šiol.

Studentų bendrabutis virto čiuožykla

Metimo treneris J. Baltrušaitis teigia, kad metimas - techniška rungtis, kur dominuoja jėga ir vikrumas. Po dvejų metų treniruočių, 1976-aisiais, jis pagerino Lietuvos jaunučių rekordą. Šešias žiemas iš eilės praleido treniruočių stovyklose prie Juodosios jūros arba Taškente. Juokėsi, kad net buvo pamiršęs tikras lietuviškas žiemas.

Būdamas aštuoniolikos įstojo į Kūno kultūros institutą (dabar Lietuvos kūno kultūros akademija). Jonas papasakojo smagią istoriją, kuri nutiko, kai buvo pirmo kurso studentas: „Liko išlaikyti paskutinį egzaminą. Mūsų bendrabutis turėjo atskirą katilinę. Buvo Kalėdos. Tie katilinės kūrikai truputį užšventė ir pamiršo pakurti krosnis. O buvo labai šalta žiema... Ir susprogo visi bendrabučio radiatoriai! Išsiliejus vandeniui, kambariuose buvo šalčiau negu lauke. Taip šalta, kad net vanduo užšalo, koridoriuje buvo savotiška ledo arena. Reikėjo ruoštis egzaminams. Mokėmės užsikloję trimis antklodėmis, su trimis treningais, keliomis poromis kojinių, su lapinėm kepurėm, batais. Bet išlaikęs egzaminą vėl išvažiavau į Taškentą... O ten jau viskas kitaip - šiluma, lengvi drabužiai, saulė.“

Gavęs diplomą, su keliais kitais jaunais specialistais, tarp jų ir dabartiniu Alytaus sporto ir rekreacijos centro treneriu Vytautu Šmidtu, 1981 metais atvyko dirbti lengvosios atletikos (kūjo metimo) treneriu į Alytų. Iš pradžių bijojo, nes pats aktyviai sportavo ir nenučiuokė, kaip perteikti žinias kitiems: „Nežinojau, nuo ko pradėti mokyti kitus. Rėmiausi pirmo ir paskutinio savo trenerio Vytauto Deksnio patarimais, jo darbo metodais.“ Mokyk, padėk, netrukdyk - tokiu kredo J.Baltrušaitis vadovaujasi iki šiol. „Mokyk vaiką, padėk jam, bet ir netrukdyk, kad savo jėgomis siektų tikslų“, - paaiškina mokytojas.

„Kai atvažiavau į Alytų, treniruotes veddavau Adolfo Ramanausko-Vanago vidurinėje mokykloje, nes Sporto rūmuose dar nebuvo įrengtas lengvosios atletikos maniežas. Treniruotės vykdavo ne tik sporto salėje, bet ir trečio, ketvirto aukštų koridoriuose. Juose 1981-1982 metais net bėgimo varžybos vyko“, - apie pirmuosius darbo Alytuje metus pasakoja J.Baltrušaitis.

Alytus - tinkamiausia vieta sportui plėtoti

Sporto salėje J.Baltrušaitis praleidžia maždaug po 12 valandų. „Kai visi išeina, norisi pačiam pasitreniruoti. Ypač mėgstu pakilnoti svarmenis, štangą. Jeigu nepajaučiu raumenų tonuso, jaučiuosi nevisavertis žmogus, suirzęs ir pykstu ant savęs.“

J.Baltrušaičio nuomone, sportas neturi būti mados vaikymasis, žmogus turėtų daryti tai, kas jam maloniausia: „Aš savo vaikus (turiu omenyje mokinius) mokau, kad, pavyzdžiui, bėgimas turi teikti malonumą, ne kančią. Kam save kankinti, o paskui uždusęs net savo vardo nesugebėti ištarti?“

Kūno kultūros mokytojas save vadina pelėda, nes išsijudina tik antroje dienos pusėje, dėl to rytinės mankštos nedaro. „Nereikia savęs prievartauti. Jeigu man nemalonu, aš niekada ir nedarau, - sako pašnekovas. Užtat labai mėgsta pavasarį važinėti dviračiu Sveikatos taku: - Manau, Alytus yra nuostabi vieta sportui ir rekreacijai plėtoti. Kiek esu matęs Europos stadionų, niekur nemačiau tokios nuostabios vietos kaip renovuojamas Alytaus stadionas tarp pušynų ir aikštelė prie Dailidės ežerėlio. Mano manymu, kai bus baigtas atnaujinti miesto stadionas, tada atsigaus ir lengvoji atletika. Deja, mūsų vaikai nesupranta, kas tai per sporto šaka. Aišku, žino bėgimą, bet kas yra šuolis su kartimi, metimai, daugiakovė - to Alytuje nė vienas nėra matęs.“

1988 metais pradėjęs dirbti Adolfo Ramanausko-Vanago vidurinėje mokykloje kūno kultūros mokytoju, J.Baltrušaitis neapleido savęs ir kaip sportininko. Savarankiškai treniruodamasis 1995, 1996 ir 1998 metais Lietuvos Respublikos čempionatuose laimėjo sidabro medalius, 1997-aisiais pelnė bronzą, o 1999 metais tapo žiemos ilgų metimų čempionu.

Mokyklose - ne vienas trūkumas

Pasak mokytojo, dabar vaikai labai mėgsta komfortą, todėl kūno kultūros pamokoms turi būti sudarytos tinkamos sąlygos. „Jeigu neturėsi ko pasiūlyti, jie neis į pamokas. Aišku, norėtūsi, kad būtų dušų kabinos, didesni persirengimo kambarėliai. Higiena labai svarbi. Yra pas mus kelios kabinos, ačiū Dievui, dar ir veikia. Tačiau kitose mokyklose jos net neatrakinamos. Neturime teisės daug reikalauti iš vaikų, kol patys negalime jiems suteikti tinkamų sąlygų. Kiekvienoje išsivysčiusioje valstybėje mokiniai turi asmenines spinteles aprangai, knygoms ir kitiems reikalingiems dalykams pasidėti, o mūsų vaikai kaip kupranugariai kasdien tąso tuos pačius daiktus. Argi tai sveika augančiam vaikui?“ - piktinasi.

Mokytojas viliasi sulaukti, kada bus atnaujinta Adolfo Ramanausko-Vanago vidurinės mokyklos sporto salė ir įrengtas naujas aikštynas. Netolimoje ateityje svajoja sukviesti geriausius Lietuvos metikus ir surengti turnyrą laimėti Dzūkijos metimų taurę.

Jonas prasitaria, kad jo šeima sportu nelabai domisi. O jeigu sportuoja, tik dėl savęs. Sūnus Martynas taip pat daug šakų išbandė, tačiau sportu per daug nesusidomėjo. Dabar Vilniaus universitete neakivaizdžiai studijuoja ekonomiką ir dirba.

Vyresnėlis Mantas baigė Lietuvos kūno kultūros akademiją, dirba Druskininkų vandens parke. Yra labai gabus muzikai - groja gitara, subūręs grupę. „Vaikų sportininkais padaryti neišėjo. Gal ir gerai, svarbiausia, kad dabar jie daro tai, kas maloniausia širdžiai. Man atrodo, jiems atsibodo žiūrėti į mane, kasdien užsidegusį sportu, dėl to norėjo ko nors kito“, - mąsto dviejų sūnų tėvas.

Didžiausias įvertinimas - trenerio vardas

Jau vaikystėje savo kieme J.Baltrušaitis sukviesdavo daugumą kaimo vaikų. Pasivadinę garsių krepšininčių pavardėmis, jie mėtydavo į krepšį, organizuodavo turnyrus. „Modestas Paulauskas buvo mūsų kelrodė žvaigždė, Otaras Korkija, Aleksejus Tammiste, Anatolijus Krikunas, Sergejus Belovas, Aleksandras Belovas ir daugelis kitų to meto garsenybių. Pamėgdžiojom juos ir žaisdavom, kol ištrypdavom didžiausius purvynus. Ir taip kasdien iki vėlaus vakaro“, - prisimena Jonas ir prisipažįsta, kad tikriausiai dėl to ir kilo idėja rengti krepšinio turnyrą „Sugrįžę paukščiai“, jau tapusį gyva tradicija buvusių abiturientų laidoms.

Ir nėra nieko maloniau, nei matyti jau suaugusius savo mokinius. „Mieliausia, kad jie kaip vadino treneriu, taip tebevadina. Prašau - vadinkit vardu, koks aš jums treneris. O jie vis tiek pagarbiai. Nors ir aš pats jau tokio amžiaus, tačiau savo trenerį Vytautą Deksnį visą gyvenimą vadinsiu treneriu. Treneriu iš didžiosios raidės“, - sako J.Baltrušaitis.

* * *

Jonas Baltrušaitis mėgsta pasiirstyti valtimi, pašienauti uošvijoje Birštone. Rudenį ypač patinka grybauti, pabūti miške. „Sako, Dzūkija - baravykų kraštas, o aš, būdamas vaikas, kai dar gyvenau Žemaitijoje, radau net 22 baravykus“, - džiaugiasi.

* * *

J.Baltrušaičio auklėtiniai yra daugelio varžybų nugalėtojai ir prizininkai. Lietuvos čempionais yra tapę kūjo metikai Raimundas Jančiauskas ir Edgaras Brinkis.

Lietuvos jaunučių, jaunių ir jaunimo pirmenybių laimėtojai ir prizininkais pripažinti sportininkai: Lina Puzinaitė, Virginija Kručkaitė, Inga Barysaitė, Asta Vekeriotaitė-Grimalauskienė, kuri dabar yra kolegė, dirba toje pačioje mokykloje matematikos ir informacinių technologijų mokytoja, Eglė Narkutė, R.Jančiauskas, E.Brinkis, Petras Lisauskas, Dainius Tacionis, Donatas Ališauskas, Mindaugas Balčiūnas, Karolis Simanavičius, Linas Venteris, Vytautas Mažeika, Aldevinas Dusevičius, Robertas Palionis, Donatas Lingevičius, Povilas Kucavičius ir kt. D.Tacionis - ir Baltijos šalių jaunučių lengvosios atletikos mačų prizininkas.

1989-1996, 2004-2009 metais alytiškis treniravo Lietuvos parolimpinės rinktinės narį Algirdą Tatulį (disko metimas), dalyvavusį net ketveriose parolimpinėse žaidynėse: Atlantoje (1996) užimta ketvirtoji, Sidnėjuje (2000) - penktoji, Atėnuose (2004) - trečioji, Pekine (2008) - dešimtoji vietos. Jo treniruojamas A.Tatulis pasaulio neįgaliųjų sporto žaidynėse Brazilijoje (2005) ir Taivane (2007) iškovojo bronzos medalius, Europos čempionate Suomijoje užėmė trečiąją vietą, pasaulio čempionate Ispanijoje taip pat laimėjo bronzą.

Pasak J.Baltrušaičio, metikai bręsta vėliau, o siekti rezultatų gali iki keturiasdešimties metų ir net daugiau. Dėl to tokiu sportu susidomima ne ankstyvoje paauglystėje. „Labai sunku surinkti didelę metikų grupę, nes dziudo, rankinio treneriai renka vaikus nuo kokios trečios klasės, o man reikia nuo 6 klasės, dėl to atranka jau būna padaryta. O juk visada nori rezultato. Geras metikas turi būti aukštas, greitas, staigus, stiprus, turėti ilgas galūnes. Tiesiog universalus vaikas, o tokių labai sunku rasti“, - sako treneris.